

MAGYARI SÁRA ROVATA

Házasság vagy sem?

Tandem

Februárban van a házasság hete, így ebben a hónapban ezt a témát boncolgatjuk. Mit jelent házasnak lenni: nyelvileg, elvileg, vallási szempontok alapján, és a mindennapokban? Miért csökken a házasságot kötők száma, és miért nő a válásoké? Divatos ideológiák befolyásolják vagy sem a nőülést, férjhez menést, esetleg valami egészen más? Kell-e, szükséges-e a házasság intézménye az egyénnek, a közösségnek, vagy cseréljük le valami másra? Válaszaink nem lesznek egyértelmű receptek, csak lehetőségek, általános emberi sorsok arról, hogyan találjuk meg egymást, majd hogyan veszítjük is el.

(Magyari Sára)

Házasságot kötni, házasnak lenni azt jelenti, hogy egy házban, egy háztartásban él egy pár. És már ebből is igen sok probléma adódhat, mert ki kell bírni a másik felet: nappal is, éjjel is. Ott van az az egy kiló só, amit el kell közösen fogyasztani ahhoz, lássuk, ki az az ember, akivel összekötöttük az életünket. Ráadásul ott van egy-két ígéret, egy igazolás is, ami arra emlékeztet, arról tanúskodik, az a két ember össze van kötve. Írnám, össze is tartozik, együtt is fog működni, szeretni is fogja egymást, segíteni is, meg támogatni, na de lássuk be, ez nem pont így van a valóságban.

Szóval a házasságról sokan úgy gondolkodnak, hogy van egy közös élettér és van egy papír, ami már eleve félelmetes a legtöbb ember számára. Állítólag a mai fiatalok azért nem kötnek házasságot, mert félnek elköteleződni, felelősséget vállalni, de már az összeköltözés (lásd vadházasság) sem annyira divat, mert az is macerával jár. S persze egyre több olyan elmélet is napvilágot lát, hogy ma már hosszú távon (holtomiglan, holtáiglan) nem is működhetnek a párkapcsolatok, mert az ember változik, az emberné meg más irányba

MAGYARI SÁRA (1976, Nagybodófalva) nyelvész, újságíró, a PKE docense. Tanulmányait Nagyváradon (I. Vulcan Tanítóképző, Ady Endre Sajtókollégium), Temesváron (Művészeti Iskola) és Kolozsváron (BBTE) végezte. Rovatai vannak a Román Rádió temesvári adásában, a Nyugati Jelenben, az E-nyelv Magazinban, a MŰRE lapjában. Kötete: Takázás (esszék, publicisztikák, MŰRE, 2018).

KOCSIK ZOLTÁN (1982, Arad) a temesvári Gerhardinum – Római Katolikus Teológiai Líceum igazgatója, templomigazgató.

megy el; vagy a házasság a férfiak életét meghosszabbítja, a nőket meg rövidíti; a legyél önmagad feladatával nem egyeztethető össze, hogy a másik is önmaga szeretne lenni, és így tovább. Tény, hogy csökken a házasságot kötők száma, és nő a válásoké. Persze az is tény, hogy ma az emberek önállóan is boldogulnak:

a férfiak tudnak főzni vagy esznek a munkahelyi étkezdében, a nők keresnek annyit, hogy el tudják tartani magukat, esetleg az utódaikat is. S ha a pár földjei nem fekszenek egymás mellett, akkor ők maguk minek feküdnének. Elválni sem olyan macerás, meg sem köveznek érte, de még csak meg sem bélyegeznek, szóval, amit Isten egybekötött, azt az ember igen könnyen szétszakíthatja – látszólag – különösebb következmények nélkül. Másik oldalról meg az is körvonalazódik, hogy egyre több a magányos, depressziós ember. Állítólag a depresszió a szeretethiánnyal, a magánytalansággal és a szomorúsággal is összefügg.

A társadalom oldaláról egyértelműnek látszik a dolog: mert itt alap a család, ennek meg a házasság a bázisa. Úgy tűnik, a gazdasági mutatók is azt bizonyítják, az egy fedél alatt élők kevesebb energiát fogyasztanak, nagyobb jövedelemre tesznek szert, kényelmesebben élnek, mint az egyedül élők. De ettől még a válások vagy a szinglik száma nő. Valószínűleg számukra mégsem a társadalmi és a gazdasági mutatók a fontosak, hanem valami más. Na de mi? Mi a csuda?! Mert közben az egyedülállók vagy az elváltak sem olyan túl boldogok, meg nem is annyira önmegvalósultak a mi környezetünkben. Azt hiszem, az egyéni – és főleg a rosszul értelmezett – boldogság-párkapcsolat kettősségében keresendő a válasz.

A mainstream ideológiák a boldogságot az egyén nyakába varrják: vagy azt tételezik, hogy én vagyok a saját boldogságomért a felelős, vagy azt, hogy te. Így a házasságban, párkapcsolatban vagy azon dolgozunk (egyedül), hogy boldogok legyünk, vagy a másiktól várjuk el, hogy boldoggá tegyen. Meg különben is ennek a boldogságkeresésnek akkora feneket kerítünk mostanában, hogy még egy boldog Romániát is megálmodtak nekünk. Ismét.

Pedig a házassági esküben egészen más dolgokat ígérgetünk meg egymásnak: szeretetet, hűséget, egymással való megelégedést, türelmet, empátiát (véle tűnök, véle szenvedek, őt sem boldog, sem boldogtalan állapotában el nem hagyom), egymás gondviselését/segítését, az egymással való szentülélést (nem feltétlenül vallásos értelemben). Ezek a valóságban tettek: munka, odafigyelés, tanulás, önmagam kissé háttérbe szorítása; bizalom is, meg közös tervezés is. Egy

csomó olyan dolog, amelyre a legtöbben ma képtelenek. Valahol az elmúlt évtizedekben egészen egyszerűen elfelejtettünk együttműködni, s helyette elhittük, hogy egyedül vagy egy újabb másikkal majd jobb lesz – nekem, az egyénnek. S aztán nem-hogy a másik felé nem találjuk az utat, de még önmagunk felé sem, de így legalább egyik sem veszíthető el. Vagy mégis?!

(Kocsik Zoltán)

A házasság manapság krízisen megy keresztül. Egyrészt idejétmúltnak tűnik, másrészt pedig jobbat még nem találtak ki ennél. Ezért vergődik a szükséges vagy nem szükséges pólusok között. Van, aki szentnek tartja, de van, aki nagy teherként menekül tőle.

A házasság az egy házban élő férfi és nő kapcsolatát fejezi ki. Ezt a jelentést magyarázza meg mélyebben a házastárs szavunk is. Nem csak egy személy, aki velem egy házban él, hanem egy olyan ember, aki velem sorsközösséget vállal. Tulajdonképpen ez a sorsközösség szó világít rá egészen komolyan a házasság elvi dimenziójára. Egy személy, akivel megoszthatom örömeimet, bánatomat, töprengéseimet, terveimet, életem minden pillanatát. Az a személy, aki engem boldoggá tesz és segít a kiteljesedésben. Az a személy, aki nélkül fél ember lennék.

Ha vallásilag közelítek a házasság fogalmához, akkor ezt erkölcsi, dog-

matikai és egyházjogi szempontból kell körüljárnom. A házasság fogalma minden vallásban fellelhető. Nem tipikusan keresztény értékeket képviselő életforma. Természeti törvényként van jelen a világban. A zsidó és a keresztény kultúrkör az egy férfi és egy nő kapcsolatában látja a házasságot. Az iszlám megengedi a többnejűséget. Egyes ázsiai törzsi vallásoknál megengedett a nőnek, hogy több férje legyen. Természetesen az a cél, hogy felelős kapcsolat legyen. Ha a zsidó-keresztény társadalomban gondolkodunk, akkor a Teremtés/Mózes első könyvében található teremtéstörténetet kell tüzetesen átgondolni és szimbolikáját csemegézni. „Ezért a férfi elhagyja apját és anyját és feleségéhez ragaszkodik, s a kettő egy test lesz.” (Ter 2,24). Elhagyja eddigi családját és megalapítja a sajátját. Már senki sem számít: csak én és a házastársam. A magunk talpára állunk.

Ha a katolikus és az ortodox dogmatikát nézem, akkor Jézus ezt a szeretetkapcsolatot szentségi rangra emeli. Jézus segít megélni a házasságot a maga teljes valóságában. A nehéz helyzetekben és az öröm pillanataiban egyaránt mellettünk van. Ez a titka a keresztény házasságkötésnek. Isten ott van a házasságban. Megáldja a házastársak mindennapjait. Segít egymást szeretni, elfogadni, megbecsülni és egymásnak megbocsátani. Erőt ad a házassági köteleességek teljesítéséhez.

A katolikus egyházjog a következőképpen tapint rá a házasság törvényi dimenziójára. Ennek értelmében a házasság egy férfi és egy nő kapcsolata, amelynek alapja a szeretet és a hűség, célja pedig a kölcsönös boldoggá tevés, nyitottság a gyermekek nemzésére és felnevelésére. A szeretet és a hűség szó a mai ember számára elveszítette mély értelmét és üres, édeskés, néha azt mondhatnám, émelygős kifejezéssé vált. Valakit szeretni annyit jelent, mint elfogadni úgy, amilyen, és nem akarni őt semmiképpen erőszakosan a saját ízlésem szerint megváltoztatni. A hűség jelentése és mélysége teljesen megrémiszi a mai embert. Valaki mellett maradni, míg a halál el nem választ? Életem végéig? Jó- és balsorsban? Ezek nem csak formális szavak, amelyeket valaki a házasságkötéskor meghatódottan elrebeg. Ez egy életforma. Magamat szorosán a társamhoz kötöm. Ezáltal megteremttem számára a stabilitást. Egy életre és nem egy bizonyos időszakra. A házastársam rám hagyatkozhat. Biz-

tos pont vagyok számára bármikor. De azt tapasztaljuk, hogy hiányzik a felelősségvállalás és az elköteleződés. A mai posztmodern ember önmagát akarja megvalósítani. Fontos számára a karrier, az elismerés, az önmaga önző vágyainak a hajhászása. Én vagyok a fontos. A férjem vagy a feleségem akadály lehet abban, hogy kiteljesedjem. Nem lesz elég időm és energiám a magam dolgaira. Mindaddig elfogadok valakit, amíg nem kell kilépnem a magam kis komfortzónájából.

Számos fiatal nem mer házasságot kötni. Mi lesz, ha nem ő az igazi? Annyi tönkrement házasságot látnak, hogy félnek kimondani a boldogító igent. Talán többen éppen a saját szüleik negatív példája miatt nem képesek megtenni ezt a lépést. Mi lesz, ha én is úgy járok, mint a szüleim? Kínlódjak valakivel egy életen keresztül? Á, nem! Az élet túl értékes ahhoz, hogy valaki azt tönkretégye számomra! Másrészt viszont nagyon is vágnak a biztos kapcsolatra, azonban nem merik megtenni az egyszerű nagy lépést.

A mai világ az élettársi kapcsolatok és a próbaházasságok korát éli. Kipróbálok. Ha beválik, akkor majd egypár év múlva összeházasodunk. Igen ám, de az idő telik! Vagy egymásra unnak, vagy egy szétválás után már nem is mernek új kapcsolatot kezdeni. Valahogy a házassági kapcsolatokban is megjelenik a konzumizmus. Ha már nem jó, akkor eldobom. Veszek másikat. Kicserélem. Mindig abba lehet hagyni. Ezek-

ben a menekülési utakban csak éppen azt nem veszem észre, hogy érzelmileg kötődöm valakihez. Nem vagyok tudatában, hogy emberek érzéseivel nem szabad játszani. Súlyosan megsebesíthetem a lelkét olyannyira, hogy soha az életben nem lesz képes megbízni valakiben vagy egy személy szavait, netalán érzéseit komolyan venni. Érzelmileg fogyatékosná teszem.

Mielőtt a válás bekövetkeznék, megbocsáthatnék a másiknak. Új lehetőséget adhatnék neki. Többször észrevettem, hogy a házastársak önmagukról és a házastársukról egy ideális képet festenek. Nem gondolnak arra, hogy a házastársnak nemcsak erényei lehetnek, hanem hibái is. A feleségem nem a hercegisasszony, a férjem nem a fehér lovon ülő herceg. Ember, akinek rengeteg jó tulajdonsága van, de tömérdek hibája is. Egyszerűen ember. Engedjem meg neki, hogy hibázzon, és ne tegyek neki örökké szemrehányást! Bocsássak meg neki!

Szinte harcot vív manapság egymással a tradicionális házasság fogalma a divatos vagy másképpen szólva emancipált egynemű élettársi kapcsolattal is. Aki a hagyományos családmodellt támogatja, azt könnyen intoleránsnak bélyegzik meg. Az egyházban és a vallási közösségekben is felme-

rül a dilemma, legyünk türelmesebbek a másképp gondolkodókkal szemben. Sokszor éppen az egyháziak vagy hívő emberek nem állnak ki a házasság fogalma mellett, mivel akkor maradnak titulálják őket. Többször szoktam jelezni, hogy a tolerancia nem azt jelenti, hogy feladjuk saját értékeinket.

A közösségnek szüksége van házastársakra. Az egyén a házasság intézményén keresztül teljesedik ki és lel igazi, biztos társra. Talán több példaképet kellene állítani a társadalom és a felnövekvő generációk elé. Kevesebbet kellene beszélni a házasság nehézségeiről, mint annak szépségeiről. A házasság életet ad a társadalomnak. Nyitott a gyermekre, a jövőre, a növekedésre. A házasságot fel lehet cserélni sokféle életmodellre, de tartósan egyik sem állja meg a helyét. Ennél jobbat még nem találtak ki.